

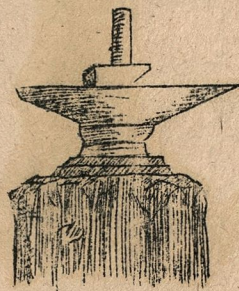
Špital na Pravi, februar 1947

ODLOČNOST

Kaj bo z nami? Kam gre naša pot? Vprašanja, ki se zajedajo v dušo, spremljajo nas pri delu in počitku. Mnogi so malo dušni in plaho zrak v bodočnost. Pomovina - vedno bolj te cenimo! Tujina, si ti smo te do grla!

Ali je malodušnost res na mestu? Malodušnež še nikoli v življenju ni dosegel ničesar velikega. Gleja vedno le nazaj; razmišlja le, kako je bilo; naprej iti si ne upa, ker se boji cvir. Zapreke vidi povsod, celo tam, kjer jih ni. Jemlje voljo do dela še drugim. Malodušen človek bo obstal povsod le na pol poti morda če na pol poti prišel ne bo.

Odločnost velja! Var je za nami, se več ne vrne. V bodočnost naj gre zato naš pogled: Pravičje; temna je in negotova. Morda res: Toda vsak človek je svoje sreče kovač!

Bodočnost si je treba ustvariti. Razvaline je treba odstraniti, zapreke podreti. Bodočnost se ustvarja samo z delom. Predpogoj pa je moška odločnost. Pogledajmo resnici v obraz! Ne bodimo čustveni. Če se nam obeta trda bodočnost, tedaj se tudi na to pripravimo. Pridnost, odločnost, vstrajnost in delavne roke so v preteklosti ustvarile prave čudeže. Iz puščav se nastale rodovitne pokrajine. Iz razvalin je vstalo novo življenje. Mar mislite, da bo vstrajnost odločnost in delavnost tudi v bodočnosti odpevala? Odločni, hočem ima bodočnost novsed, v domovini in v tujini!

Hočem, čar recimo in zavijhimo rokave kot kmet, ko gre na polje orat in kopat. Teško bo! Verjamem! Toda odločna volja vse premaga, tudi največje težave.

Mladost je v nas. Res, marsikaj grenkega nam je dela in malo sonca. Toda prekalili smo se v šoli trpljenja in viharjev. Dozoreli smo za resno in ustvarjalno delo. Mladost mora biti vedno vesela in vedra. Nočemo, pa tudi ne smemo zidati gradov v oblake, narveč v trde stvarnost. Zaupajmo v Njega, ki vedno prav vodi naša peta. On ve, zakaj nas je poklical v begunstvo. Hoče, da v trdi šoli življenja dozorimo v klene značaje, ki bodo kos velikim nalogam bodočnosti. Slabiče trpljenje izloči, malodušne neizprosno stre, le duhovno močni bodo vredni lepše bodočnosti.

Na delo za lepšo bodočnost! Zemlja, naša kmečka gruda, poročena z znojem naših prednikov, posvečena po naših žuljih, ostane na veké zvesta njemu, ki se ji ne izneveri. Zemlja vrača ljubezen z ljubeznijo. Tudi onemu, ki v tujini z ljubeznijo in krepenenjem misli nanjo, ostane zvesta.

Takšni bodimo, kot pravi naš pesnik:

"V gore se zarijemo,
skale razmačnemo,
reke prehodimo
in zemlje obod
se trese pod težo korakov.
Taki smo mi,
ki v srcu kipi
nan sila življenja.
Taki smo mi! (Boštele).

Sneče sile

Gotovo ste opazovali že parni kotel, ko je pri raznih ventilih in pipah sičala ven para. Kaj bi bilo, če bi para ne imela nikjer izhoda? Nastala bi eksplozija, parni kotel bi razneslo. Imeli ste gotovo tudi že opravka z moštom, ko je vrel v sodu. Než ne daj, da bi zabili čep v času vrenja. Sed bi razneslo in sladka kapljica bi iztekla. Plini, ki se pri kipenju razvijajo, para, ki pri vrenju nastaja, nujno rabi izhodišča. Je sila, ki se da koristno uporabiti, lahko pa povzroči tudi veliko razdejanje.

Tudi v mladem človeku je nakopičenih mnogo dragocenih sil. Mladost je doba kinenja in zorenja. Sile, ki so v mladini nakopičene hočejo sproščena. Le poglejmo fanta v tej dobi! Poln zdravja je poln energije veselja, fantovske korajže in občestnosti. "Lobuk" na strani čopak za njim, tak se postavi, ob ne deljah pred cerkvijo ter prečerno gleda na dekličko stran. Kako ponosno zveni njegov vrisk na vasi! Kako se hoče povsed postaviti! Ob košnji nanne vse sile, da ne bo zadnji! Kdo bo močnejši, kdo bolje teče, kdo dalje vrže kamen, kdo više spleza na drevo - polno takih misli mu roji po glavi. "Dajmo se", pravijo fantje in zavihajo rokave. Tekmujejo med seboj v spretnosti in moči. Tudi stepejo se med seboj marsikdaj. Le čemu vse to? Sile, ki se nakopičene v mladem človeku, se hočejo sprestiti, se uveljaviti. Če ne v delu, pa na drug način, tudi v pretepu.

Silčki če nakopičena v parnem kotlu, je človek vprigel sebi v prid, da mu poganja lokomotive in žene razne stroje. Tudi sile, ki so v mladem človeku, je treba vproči v službo dobre stvari. Kar se je ne izrabi pri telesnem delu, pa naj služi kulturnemu in duševnemu napredku. Nesproščene sile pa kaj lahko postanejo usodne kakor hudournik, kateri uniči vse, kar na jo na poti. Tudi prekipevajoče sile v mladostniku, v katerem vse vre kakor v vulkanu, rabi jo ventila. Tak ventil je zanj dobra družčina ali pa organizacija. Zlasti v dobri mladinski organizaciji, ki upoštava celoga človeka, voljo, srca, glavo in telo, je največ prilike da se te dragocene sile prav usmerijo. Tu najde doraščajoči fant ali pa dekle dobro sebi enako družčino, tu ima dovolj prilike za razvedrilo in za plemenito tekmo. Prosti čas, ki navadne mladostnika zavede v stran pota, se v organizaciji porabi za koristno delo: vaje, seje, sestanki, predavanja, tečaji, igre, tekme, športno udejstvovanje - skratka: za izobrazbo duha in srca. Mladina se v organizaciji zave reka: čas je zlato. Zato ne prevladuje več zgolj zabava, marveč hrepenenje po znanju in izobrazbi.

Sile, ki so preostale pri telesnem delu, se vprežajo v novo, koristno in ustvarjajoče delo - za samovzgojo. Tako postane dobra mladinska organizacija ventil za prekipevajoče sile, ki potem ustvarjajo in grade v človeku dovršeno osebnost, izven njega - v narodu in družbi pa pogoje za napredek na vseh področjih javnega življenja.

Mnogo dragocenih sil pa žal, gre v izgubo. Nekoristno se potrošijo v razbrzdanosti in veseljačenju. Kolika škoda! Kolikokrat moramo gledati take "razvaline življenja"! Mesto cvetočega zdravja mesto vedre mladosti, ki kljub težavam gre polna dobre volje življenju nasproti srčujemo mlade, prezgodaj dozorele "starce" brez vsake energije brez vsake sposobnosti in brez vsakega jasnega cilja. Zakaj tako? Zato ker so dali mladim spoštim silam, ko se se ob danem času prebudile, prosto pot. Ravnali so se po načelu, ki ga že od nekdanjega oznanja brezboštva vseh vrst: mlad človek se mora izživeti in iznoretiti. Ali mar ne slišimo takih nazorov tudi danes? Tudi v taborišču! Izživeli so se prezgodaj, zapravili so dragocene sile duha in telesa v uživanju. Predali so se strastem, - sedaj, ko se sredi življenja, ki zahteva celih mož, duševno in telesno odpornih ter prekaljenih, pa so "starci", nezmožni dati ognja in navdušenja svojim sovrstnikom, kaj šele doraščajoči mladini.

Nauk za nas. Ne trošimo brezplodno svojih sil za prazen nič. Brzdajmo jih! Postavimo jih v službo plemenitih idej, ki morejo nas same in ves naš narod trajno osročiti. Te ideje pa so: Resnica, Pravica, Ljubezen. Njov izvor imaje v praviru vsega dobrega in lepega, v Bogu samem. - o.:

SAMOZAVEST

Ni malo me ne briga,
kaj svet o meni klepeta,
v nebo deveto naj me dviga,
ali peha na dno pekla!

Nikomur ni pogodi
na kakovem človeku vse.
Ni vreden, da po zemlji hodi,
kder sam ne ve, kaj ni, kaj je.

Medved Anton.

NOVINE

(Narodopisna črtica).

2

Trda noč je že nastopila, praden so privlekli do kraja. Marsikateri se je že spotekal od vročine in napore kot v omdlečici ter se je zdaj, ko je bilo delo končano, sesedel na star parobek, obrisal se enkrat not s kela in kar moške strmel pred se. Vsi so bili redkobe sedni, ni tuda trda in bilo mnogo. "Lovak tudi ni iz železa."

Nekoliko jih je razgibal Janez, ki je natočil žganja, in vsakemu nalil. Še so posedeli da je vplavala luna, naz "Kordeževo glavo" in oblila s srebrom hrib in dol. Tedaj so se dvignili, še prej si pa nabasali čedre in gredoč puhali goste oblake dima. Zvezdice so jim prijazno mežikale v pozdrav.

Razumljivo, čakala jih je doma izdatna večerja, in ko ko so posedli okrog bele javorove mize, so jedi naglo izginjale v želodce. Poskrbljeno je bilo, da so se dobro založili.

Do "Štantjakoba" mora biti rž vsajana, drugače ni pričakovati, da bo kaj prida obrodila. V teh planinah, kjer pravijo drugi, da je zima trinajst mesecev dolga, je poletje sveda kaj kratko in se mora rž do jeseni dobro razrasti. To so Koprivničani dobro vedeli, zato so spešili s setvijo.

Zopet so prišli naši znanci in še dokleta pripeljali s seboj, da bo krajši čas. To pot so bili oboroženi z motikami.

Janez je po otrabljenem požaru posejal rži in številna družina se je, vselo se nomenkuje, razvrstila ob vznožju pežara in z glasnim "sveti križ božji": pričela kopati. Ni vseeno, kako kopati. Površni kopač, ki mu ni za dober uspeh, zasadi motiko vsako pod narezan v trdo zemljo, tam bo rž, če ne bo ponclnoma zanič vsaj lopa no. Niš ne do, če ne skopljatj toliko kot drugi, saj ti nikdo nič ne reče zato, kar storiš, mora biti storišno dobro. Čin gostaje je prekopano, tem lepše rži se lahko nadejaš. Ne boj se čvrste ruše "vrnuha" (planinskega volka), tudi ne korenin, ki prepletajo zemljo. Krepko dvigni motiko in udari, da se svet potrese!

To so vedeli kopači prav dobro. Žuljev se tudi niso bali, saj so jim roke kot z usnjem obložene. Vse drugačni ljudje so v teh planinah, krepki kot hrasti in zapečeni kot droni. S ponilovanjem se ozirajo na mestne letoviščarje, ki so od časa do

časa kateri prikaže, hotoč si ogledati divjo gorsko lepoto. Njih ruke so mehke in bele. Še sanjajo ne, kako se krub pridrujuje. Čali-jo se z njimi, da niti ne vedo, kakšno je drvo, na katerem žemlje raste.

Dan za dnem so hoteli kopat, dan za dnem je Janez postal dober kos požara z ržjo, dokler ni bilo čisto dovršeno. Tada jso se vsi zahvalili Bogu in Ga prosili za "žegen božji", da bo rž dobro usnevala.

Pred jesenio ko je bila zelena kot trata, so še spustili ovce nanje in jo dobro popasli. Vedeli so da ni dobro, če je prebujna. Rada pogrije. Pa tudi razkožati se snopladi bolj, če je bila v jeseni popasena.

O Gospojnici ali še malo pozneje je začela zoriti. S ponosom je zrl Janez na dva metra visoko rž z nad ped dolgimi klasi, ki so se upogibali pod težo klenega zrnja. Zadovoljen je stopal krog in krog novne in težkal klase ter jih z otroško ljubeznijo božal. Zraven pa je že računal, koliko bo treba žanjic in žanjcev.

Požeta je bila kmalu. Zložili so jo v kope. Ostrve so stale že pripravljene od lanske seči. Po šestnajst parov snopov na vsako kopo. To je ravno prav za dobro nosačo.

Ko se je po štirinajstih dneh posušila, je Janez zopet povabil kropke fante na "nosačijo".

Z zložno vrvje in "podjemalko" čez ramo, so se določene dne zbirali močni fantje in po kratkem pomenu in oddihu, okrepčani z jedajo in pijačo speli proti "Kačji peči".

"Fenov Franc in Jaklov Pavle naj "bačeta" bremena. Drugi bomo na nosili." je odredil Janez. Na vsaki dve sto metrov je bil Lipš pred njimi dnoje pripravil "štant". In čanes je že ob poti v novno obstal na vsakem štantu po eden in tako se je, spočetka kar dolga vrsta mož vedelje bolj krčila, tako da so v novno dospeli le še štirje: Janez, Lipš, Franc in Pavle. Zadnja dva sta se brž lotila dela, da ne bi drugi predolgo čakali. Poleg njiju je stal Janez in zadovoljen opazoval delo. Prvo breme je bilo naloženo. Kropko sta Franc in Pavle prijela za vrvi in zategnila, kar se da dobro. Vedela sta, kako je potrebno za dolgo pot. Lipš je ogrnil glavo, vrat in pleča s hodničnim predpasnikom, se sklonil in vtaknil glavo v zato pripravljeno luknjo, kropko poprijel in se z bremenom nagnil. Franc in Pavle sta privzdignila in že je breme zajahalo postavnega Lipša, ki je kropkih korakov, upognjen pod težo bremena stopal navzdol. S "podjemalko", ki je jo zapičil v breme nad ramenom, je pomagal, da je breme ležalo v ravnotežju in se oslanjalo na ramena in ne pravoč na glavo. Tako je hitro spul nizašel do prvega štanta. Tu je postavil breme na pripravljeno

Zemlja, redna gruda, velika dobrotnica si nam, samo mi, žal na to nramalo mislimo.

police in naslednji ki so tu kakal si ga je brez težave nalez sam. Lino vzame od nraga vrh in "podimalko" ter se vrne v novo no novo brame. Zonet ga je zadel in tako se je ponavljalo vse do poldne izvzamči čas okrepčila, ki se na po navadi zgodi kar mimo grede. Drugi je podajal breme tretjemu, tretji četrtemu in tako dalje, dekler ni dospelo do doma. Tako se je vrstilo do poldne. Pri kosilu pa se je Vrdelov Vrban, hrust, da mu zlopa ni para, začel širokustiti, da nese dva taka breme na in podobno. Vse je hotel v nič djati. Tudi drugi niso hoteli biti slabši in konec burnega prerakanja je bil sklep, da ne bodo nalagali več po 16 parov, temveč po dvajset. Urban je vstrajal pri 32 parih, pametnejši pa so to odsvetovali.

Ko so opoldne z delem nadaljevali, se bila bremena res mnogo težja. Tudi sami hrusti, se vendar nekateri le s težavo poveznili breme nase in no stazi navzdol so jim kolana klocala. Na tihem se so jezili na širokoustnega Urbana, na glas pa le ni nihče nič zinil. Urbanu pa še ni bilo dovolj. Da so ta bremena za otročad, je menil in naročil naj nalagajo po trideset parov. Razen enega so vsi vzdržali. Potečnikov Hanzl pa je, že prej izmučen, hoteč si naložiti breme, omahnil in se z bremenem vred zakotalil po strmini. Breme se je valilo globoko v dolino in čofnilo v potok. Hanzl pa je stisnil pesti in izginil brez slovesa. Sveda je bilo Urbanu to močno po volji in je želel, da bi še druge spravil v gramoto. Tedaj pa je nastopil Zdovčev Janez in je napravil red. Hvaložni pogledi nekaterih - skoro vsch - so mu bili v zahvalo.

Pod noč sta Pavla in Franc naložila zadnjo breme in ko je še te prispelo domov, je bila "nosačija" končana. De smrti izmučeni so posedli nosači k obilni večerji. Ob taki priliki se ne šteti z jedače in pijačo in na mizo je prišlo, kar so najboljšega premogli. Dobra volja se nikakor ni hotela razviti. Le Urban se je obregoval ob enega in drugega in razdiral šale na račun Potečnikovega Hanzl: na, ki ga je zmoglo. On sveda ni bil prisoten. Šale, ko je kupica s črničevcem parkrat obkrožila vse družbo, so se jim razvzeli jeziki. Navsezadnje je postala družba vesela in glasna. Tudi zapeli so katero in ob tem pozabili na gorje pretaklega dneva. S harmonike so bili kar tiho. Komu se tudi mora zavrteti po hiši, ko se

bili vsi zbiti. Pa so na drug način dali duška svojemu zadovoljstvu in veselju.

Pozno ponoči so se razšli.

Janez je drugi dan z zadovoljstvom gledal ogromno skladovnice rži. Z veseljem in ponosom je ugotavljal, da bo dovolj kruha tudi za več let....

+ + + + +

Stari Novak mi je pravil, da je v onih starih časih, ko so še deseti bratje hodili po svetu, prišel deseti brat in ko so mu ponudili kos kruha, spečenega iz novnske rži, istega ni hotel pokusiti. Na vprašanje, zakaj ga ne mara, je odgovoril, da je v sredi ni rdeč, krvav. To naj bi pomenilo, da je krvav o pridelan.

Pa s tolikim trpljenjem je združeno v Evropi pridelovanje kruha kot menda nikjer drugod na svetu. Njive so majhne, kamenite slabo rodne in ne dajo dovolj kruha in si le na ta način pridelujejo kruha kot je zgoraj opisano. Koliko je pri tem prelit tega potu, koliko je trpljenja! Kdo bi to izmeril! Pa so vendar veseli, zadovoljni in bogati. Svojo borno zemljo ljubijo, kot ne ljubi tudi najboljši gruntar svoje najplodnejše zemlje v ravnini.

Upravičeno lahko trdimo s Pregljem: Otroci sonca!

M.O.

Dekle daj mi rož

Dekle, daj mi rož rdečih,
za klobuk jih bom pripel,
daj mi nageljnov žarečih,
ker slovo bom vzal.

Pot me vodi v tuje kraje,
ni ne vem li pridem še nazaj,
za spomin mi bodo na mladostne raje,
za spomin na moj domači kraj.

Koder koli bo hodila moja noga,
vedno mislil bom na te dekle,
v srcu tvoja bo podoba,
tebi zvesto moje bo srce!

o.-

PRAKTIČNI GOSPODAR

Tam daleč za holmi leži vas, krog in krog obkrožena od polj in travnikov in zelenih gozdov, tako rekoč odtrgana od vsakega sveta. Daleč naokrog ni nobenega naselja. V lepem, tihem miru samava kot oaza sredi praznov. Sonce jo obseva, gladi, boža in ogreva zemljičo in njene bivalce; ter se zvedavo ozira na njih zadovoljne obraze. Saj nikjer drugod ne vidi, tolike sreče in zadovoljstva sijati z obrazov kakor prav v tem skritem kotičku, pozabljenem od vsakega sveta. Le redko se zgodi, da zanese noga tujega patnika v ta kotiček, v ta del parađiža božjega na zemlji. Takrat pa tujca merijo vaščani z vprašujočimi pogledi: Od kod? Kam? Kaj bi rad? Saj se poznajo vsi vaščani kot člani ene družine. Da, še kokoši, ovce in krave je vsak poznal, komu pripadajo. Vaščani so živeli v blaženem miru in prijateljstvu.

Visok sneg je tistikrat pokrival vse božjo naravo, ko je samotni potnik meril korake po neizhojeni poti, ki se je le slabopoznala in se vila skozi temen gozd. Večkrat je postal in zaskrbljeno gledal pred se, ugibal je brčkone, ga bo li pripeljala v človeško naselje; naj li nadaljuje ali naj se vrne? Pa je spet spušil korake, moneč: nekam vendar moram priti! Čez čas se začne gozd redčiti in pred seboj zagleda malo vas. Iz dimnikov se vije modrikast dim in spričuje, da živijo tod ljudje. Oddahne se in kar lahko mu je pri srcu, ko je vendar našel spet ljudi. Bližajoč se hišam in gospodarskim poslopijem se čudi lepemu radu, ki vleže povsod. Korak je nameril proti hiši stoječi sredi vasi. Nezaupno je potrkal.

"Kar naprej!" se je odzval glas iz notranjosti. Pred seboj je zazrl raznolično delavnico. Da ne bi bil zagledal v kotu prostrane seboj velike javorove mize, bi gotovo menil, da ni v kneški hiši. Kar plaho se je ozrl na ljudi, ki so prestali z delom in radovedno motrili prišleca.

"Tober dan Bog daj!"

"Bog ga daj!", je odgovarjalo od vseh strani. V zadregi je snel klobuk in ni prav vedel, s kom naj govori.

Tedaj vstane priletan mož, motri prišleca in čez čas počasi, toda prijazno vpraša:

"No, kaj pa vi? Od kod in kam?"

Tedaj se je šele zavedel. Lahak kovček, ki ga je nosil v levici, postavi na tla in se predstavi:

"Sem Levro K. tnik, kneški sin, prigan z domače zemlje in sedaj iščem službe. Ali bi me hoteli sprejeti? Tu so moji papirji".

"Im prosneta reč! Dosti nas je že pri hiši", je, oziraje se po številni družini še bolj motril prišlaca. "No, sedite malo, pa pogrejte se! Mraz je zunaj!" Pokazal mu je prostor ob zeleni peči, od katere je puhtela blagodejna toplota.

Lovro sede in se med pomenkom, ki se še dalje bolj razvija, razgladajuje po sobi. Nekaj čudovitega!

Ob peči so sedela štiri dekleta, ki so med tem zopet pogrnala svoje kolovrate v tek. Kako jim je šlo! Kar brneli so kolovrati in prsti so se tako spretno gibali, da se je vreteno vidno debelilo. Približno 25letni fant je delbel krivino za sani, drugo je imel že pripravljeno. Tam v kotu pri mizarski mizi vrta drugi, nekaj starejši fant, čeljust za grablje. Celo kopico jih že ima izvrtanih. Poleg njega gladi 16 leten fant smrekove kole za grabljišča. V prav zadnjem kotu sedi približno 18leten fant obdan od slame in plete pehar. Pa kako mu gre! Z nekakšnim šilom prebada skozi že spleteno dno in s prav tankimi vitrami ovija in krepko zateguje za dober prst debel šop slame. Da bi bil slamnati trak vedno enakomeren, ga meri z nekakim obročkom, v katerega od časa do časa doda par novih bilk in ga pomika naprej. Klasje od slame vedno postriže, da ne bi kaj nagajalo. Gospodar šiva ob sedlarskem stolu koniski komat, ki se je bil nekaj razparal.

Ni se mogel načuditi delavnosti in spretnosti, s katero so opravljali vsak svoje opravilo.

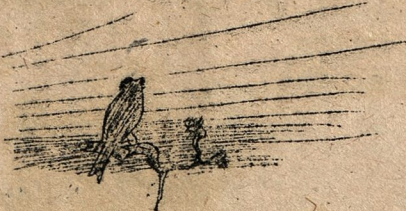
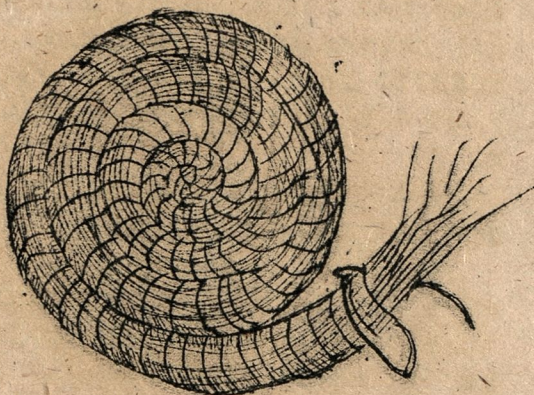
"Službe torej iščete?" je povzel gospodar. "No, končno bi lahko ostali pri nas, če vam bo všeč. Dela se vedno najde, za jelo pa zaenkrat tudi še ni skrb. Pa ostanite, če vam je prav".

Komu bi bilo bolj všeč, kot Lovrencu? Z veseljem je pograbil za ponujeno priložnost.

(Dalje sledi).

+++++

Napačno bi bilo govoriti o novem redu - pa naj pride od koder hoče - če ne bo v njem priznana človeška osebnost, neumrjoča človeška duša, ki stoji nad vsemi sistemi, ki ima svoje neizražene pravice, katere ji nobena človeška sila omejititi ne more in ne sme. (Nadškof dr. Stepinac 1.1943).

V trpljenja šoli

O nastanku in namenu
zemeljskih stvari živožih
govorilo in pisalo
mnogo je duhov mislečih.

Danes, kot pred tisoč leti
svet si beli trde glavo,
kaj in komu je verjeti,
kde med njimi sodi pravo.

Glasno orijo vprašanja:
Kje se dviga šela tista,
kjer rosnica se oznanja
nepekvarjena in čista?

Sad najglobljega spoznanja,
ki razum uklanja volji
danes kot pred tisoč leti,
kje zori? - V trpljenja šoli.

Medved Anton.

=====0000000=====

Ni srečen oni, ki mnogo ima, marveč oni, ki zna od te-
ga, kar ima, deliti tudi s svojim bratom.

=====0000000=====

DOMOV bi rad

Na večnem pragu naše domače hiše je bila zbrana vsa še
tedaj obstoječa družina: mamica, brat in dve sestri. Oče-
ta se nam ubili Nemci, drugega brata je vojna pognala v
širni svet, dve sestri sta istotako že zapustili domače
ognjišče in si ustvarili lastno družino. Tako nas je od desti šte-
vilne družine ostalo le še malo.

Stal sem, oprtan z nahrbtnikom, s kovčekom v roki in se
poslavljal. S silo sem se premezoval in se delal mirnega, dasi me
je stiskale v prsih, dušilo v grlu. Materine solze, ki so ji lile
po uvelih licih, so mi delale slove neizmerno težko.

"Pojdi sin, pojdi! Ne obotavljaj se! Sam veš, da preži

nevarnost za tvoje življenje iz vsakega kota in izza vsakega grmiča", me je vzpodbujala, da si sem videl, kako neizmerno ji je težko.

"Da, vidim in vem, toda kako boste vi doma? Mamica, doma bi rad ostal, da bi vam lajšal življenje, da bi skrbel za vas".

"Mi bomo že kako. Ti glej nase, da te ne ugonobijo. Pojdi v božjem imenu! Pa tudi v tujini ne pozabi na nas!"

Sklonila se je in začutil sem na čelu dih njenega poljuba. Naglo sem podal roke ostalim in stekel okrog ogla v sivo jesensko jutro...

Na hribčku, od koder je lep razgled na našo domačijo, sem se še enkrat ustavil in se ozrl nazaj.

"Zbogom, ljubi domok! Zbogom, ljuba mamica, bratje in sestre!"

Dolgo zadrževane solze so se mi curkoma vtilile iz oči.

Tesnoba v srcu in grlu je postala prevelika in morala je na dan. Izlila se je v solzah... Brezumno sem spustil kovčeg na tla in zdrknil na kolena. Kot otrok sem jokal...

"Mamica! Mamica!"

Pred očmi so se mi kot v filmu razvijali dogodki vseh let, kar jih pomnim.

Visoko gorja pod Peco in Olšovo smo takrat prebivali. V svetu je divjala vojna. V uboštvu in revščini smo živeli - nemaniči. Oče in mati sta se ubijala od zore do mraka in še pozno v noč, da bi prislužila kruha za sedmero lačnih ust, ki so vedno prosila: "Mama, kruha!" Vsak dan, da po večkrat na dan je imela mati solzne oči, ker ni imela dati svojim otrokom ničesar. Oba, oče in mati pa sta garala in v skoro nedostopnih strminah pobočja Olšove služila kruha za nas. Pozneje je oče kupil kozico: da bo vsaj mleka, nato drugo, tretjo, četrto; potem prašička; nato je koze prodal in kupil kravico. Seveda je moral še dosti pridati, ali kravico smo le imeli. O Božiču smo dobili teličko, lepo bisano pingavko. Oče ni nehal garati. Prislužil je, poleg hrane še za eno kravico. V novnah je pridelal rž za kruh. Pa ni delal kot drugi. Kot dva druga je posekal hoste in tako nam pridelal kruha za devet lačnih želodcev. Bajtica, ki smo jo imela v najemu je postala pretesna. Vzel je v najem malo kmetijo in zopet garal... Leta osemindvajsetega je kupil malo posestvo, dvaintridesetega je istega prodal, ker ni donášalo dovolj koristi in še radi drugih razmer ter kupil drugo, večje in boljše, v sončni legi. Vsi smo se oddahnili, češ: konec je gorja! Toda kupa gorja še ni bila izpita do dna. Prejšnji lastniki, sedaj naši upniki, so se po vrsti oglašali in zahtevali denar. Ker ga oče ni mogel naštet, se je jel oglašati eksekutor, spočetka redkeje, potem pa vedno pogosteje. Na dnevnem redu so bile sodne obravnave, eksekucije in dražbe. Zaskrbljeno je zrl oče v bodočnost, mamica je

jokala... Toda vse je premagal. V letih, ko so vsi kmetje lezli v dolgove vsled silne krize, ki je zajela Evropo, je oče plačeval davke, popravljal poslopje in plačeval dolgove. Potem sem prvič odšel v svet.

Štiri leta sem se potepal po mrzli tujini in se zopet vrnil, hoteč biti starišem opora. Med tem časom je vojna vihrala tudi preko naše domačije. Očeta so osumili veleizdaje, ker je našil jugoslovanske vojake in jim dal obleke, da so se preoblečeni lahko vmili domov. Nemška golazen je bila nasilna in nestrpna. Ker mu niso mogli dokazati krivde, so jo hoteli izsiliti z mučenjem in pretepanjem. Vsega krvavega in nezavestnega so prenesli v posteljo iz katere je vstal šele šez dolge mesece. Nasledki poškodb in bolezni na so ostali. Nič več ni bil zdrav. Kmalu je izdihnil svojo blago dušo. Tam pri Sv. Antonu leži mirno in spi večno spanje. Nič več ga ne bom videl... Mamica pa je ostala sama z doraščajočimi otroci, ki pa so eden za drugim odhajali v širni svet.

"Mamica! O, mamica!"

Vedno sem mislil in želel, da ji bom na stara leta lajšal življenje in ji vračal njeno neizmerno ljubezen pa je prišlo drugače. Odhajam tudi jaz, dasi sem se šele pred dni vmil misleč, da ne nobena sila več ne odtrga od doma. Odhajam in ne vem, se bom li v kratkem vrnil ali ne? O, usoda, kako si ti kruta!

In mamica! Nič ni mislila nase, na nas je mislila, za našo dobro je skrbela. O, neizmerna ljubezen materina!

Obraz ji je uvel, razoran, lasje osiveli, hrbet upognjen od dela in bridkosti.

Kako rad bi ti lajšal življenje, da bi se upočila, saj si trpela kot mučenica...

Izza Bohorja se je počasi prikazovalo sonce. Šele takrat sem se zavedel. Biti bi moral že daleč, pa sem še vedno tu.

"Bogom domok! Bogom mamica! Izginil sem v borovem gozdu ku onkrat hriba..."

+ + + + +

Tri leta je že od tega. Tri leta hrepenenja po Tebi, mamica. Nič več ne vem, kako ti je. Nič več ne pride pismo od tebe. Vidim pa te še vedno: sveli obraz, osiveli lasje, upognjena postava. Čujem tvoj glas, čujem tvoj klic za svojimi izgubljenimi otroci... Čujem, mamica in hrepenim po času, ko bodo padle ovire in bom pohitel v tvoje naročje. Takrat mamica bo zasijalo sonce sreče, neskaljene sreče... In nikdar več te ne bom zapustil, mamica, nikdar več!

Ali žutiš tudi ti, mamica, moje vzdihne? Ali slutiš hrepenenje po tebi in po domu ki se vsak večer, ko črna noč razprostre svoja krila prikrade v mojo dušo in mrevnati in kolje do bolečin? Da mora slihati moraš vedati se in daljave, da te moje hrepenenje ne bi premagalo.

Tudi ti ljubica domačija si predmet mojega razmišljanja in hrepenenja. Spiš zdaj pod zasneženo odejo in sanjaš o pomladi, ki bo prišla in te ogrnila s cvetjem in zelenjem: nevesto za poročni dan, dan veselja in sreče.

Bom li smel gledati in se s tabo veseliti tvoje sreče?

Mamica, domačija! Kadar vaju bom zopet dosegel, vaju bom objel in privil k sebi tako tesno, da vaju nobena sila več ne odtrga od mene in mene od vaju. Tebe, mamica, ker si sama ljubezen in ker si trpela. Tebe domačija pa, ker si blagoslovljena s trudom, trpljenjem in znojem očeta in mamice.

ik.-

+++++
Stiska uči moliti. Vendar pa resničnost tega izreka ni tako težka, če je človek že v sreči molil.
+++++

Fantje

*Mamica
Fantje
mamica*

Večkrat ko premišljuje pridem vedno do istega zaključka, da moramo marljivo nadaljevati z delom za svojo samoizobrazbo. Priložnosti za to je tudi v begunstvu vedno dovolj, zlasti za one, ki ima voljo za to. Nikdar nismo dovolj izobraženi in poučeni. Vsak dan nam prinese nova vprašanja. To, kar nam je dala osnovna šola, je mnogo premalo. To je le skromna osnova. Na tej moramo dalje graditi sami. Ne pozabimo, da nas čakajo v bodočnosti velike naloge. Doma bo dela veliko na vseh poljih. Velike bodo duhovne in moralne razvaline. Mnogo bo slabega, kar bo trebalo odstraniti. Kako? Če sedaj se moramo na to nalogo pripraviti in vzgojiti. Predvsem moramo izgraditi svoj značaj, da bomo močni in odporni proti vsemu slabemu, da ne bomo podlegli slabemu vplivu, ampak bomo le mi značovalci v dobrem. Stremeti moramo, da ne podležemo slabemu vplivu tujine, marveč da to, kar je dobrega v nas ohranimo in množimo. Med nami katoliškimi fanti naj vlada sloga. Drug drugemu moramo pomagati. Pazimo na svoje okolje. Lahko se namreč zgodi, da tudi v tužini oče laži zaseje med nas zmotne nazore o življenju ali pa razdor ki je seme satanovo in kateri onemogoči vsak napre-

dek v dobrem ter zaduži vsak zdrav pokret. V žoli skrbimo za na-
predek, za umsko in srčno izobrazbo. Tako se bomo najlepše pripra-
vili za samostojno delo v javnem življenju. - Tone Bavdek.

Sveti križ božji! "Srečno in zadovoljno novo leto", tako
smo si voščili prvi dan novega leta 1947. "Da bi bilo bolje, kot
je bilo preteklo, da bi ga obhajali že doma", take in podobne so bi-
le naše letošnje novoletne čestitke. Bile so veren izraz tega, kar
že dolga leta nosimo v sebi: hrepenenje po miru, po stalnosti, slo-
gi, pravici do življenja, po krščanskih načelih. Bile so klic naših
zbežanih in razbičanih duš po človeškem dostojanstvu, klic brezdóm-
skih množic po ljubem domu, po naši kmečki grudi, ki nam je dajala
vsega, kar smo rabili za življenje: kruha so sitega, vina za potre-
bo in sadja za naše otroke.

Zaskrbljeno zremo v bodočnost. Podobni smo potniku, ki po-
tuje v neznane kraje in ne ve, kaj se skriva za obzorjem. Pred na-
mi je negotova bodočnost. Mnogi zro v bodočnost polni močne vere,
mnogi pa so že v začetku malodušni. Ali se naj predamo lakkomisli-
nemu upanju, ali pa naj tudi v tem letu nosimo v srcih razdvojenost
in malodušje? Ne eno ne drugo:

Na začetku novega leta stoji ime Jezus. Ime, pred katerim
se prignone vsako koleno. Teh ki so v nebesih, na zemlji in pod zem-
ljo. Neomajno zaupajo v božjo pomoč, pojdemo v bodočnost. "Zaupaj-
te, jaz sem svet premagal", pravi On, ki je Pot, Resnica in življen-
je. Z Njim, ki je pomiril vihar na razburkanem morju, bomo križe in
težave lahko vdano, voljno in zaslužno nosili. Neverni ali malo-
verni človek obupuje, vernemu človeku pa daje živa vera trdno opo-
ro v vseh položajih življenja.

"Zgodi se Tvoja volja", recimo in se popolnoma prepusti-
mo dobrotni roki božji. Bog, ki nas je poklical v boganstvu, najbol-
je ve, kaj je za nas najbolj prav. Če je potrebno, da se bopimo,
recimo vdano: Zgodi se Tvoja volja! Če pa bomo vredni priti v do-
movino, pa skrbimo, da bo tudi ta naš korak le k "večji časti ..."
"Tijše.."

Edinost, sreča, sorava
k nam naj nazaj se vrnajo;
otrok, kar ima Slava,
vsi naj si v roke sežejo,
da oblast
in z njo last,
ko pred svetom bosta last.

(Pravoslavna Zdravica).

Lepše bodočnosti si ne moremo misliti brez sodelovanja vsak-
kdor ob strani stoji, ta ji zapira pot, da ne more priti do

nas.

TO IN ONO

V Parizu je bilo od leta 1930 do 1943 krčevnih samo 63% vsi trck, v predmestjih pa 69%. vsi drugi rastejo kot novodobni nogani.

Vsehlovkem bogoslovov študijsko leto 1937-38 bogoslovcev, danes jih je samo 30. V Marijanišču je bilo leta 1938 230 dijakov, danes jih je le 120. Podobno je tudi v drugih škofijah. Le v inšbruški škofiji je letos bolj kot l. 1938. Žetev je velika, delavcev pa malo...

Angleški katoliški delavci imajo v Oxfordu svoj kat. delavski zavod, kjer se šalajo mladi delavci in študirajo socialna vprašanja na podlagi pomožkih socialnih okrožnic.

Bivši judovski predsednik, profesor Vigen Zolli je stopil v kat. Cerkev. Postal je celo član 3. reda sv. Frančiška Asiškega.

Francoski admiral George Triern, višji komisar za Indokino in zastopnik Francije v San Franciscu, bo v kratkem odložil svojo čast ter bo postal pater Ludvik v nekem franc. samostanu.

Ozdravljenje naroda sloni na podeželskem ljudstvu, ki ima zdrav socialni čut in je trdno v veri. Bodite pošteni prodajalci in ne špekulanti na račun drugih. (Papež Pij XII. zastopnikom kmetov, ki so prišli k njemu v avdijenco).

Najboljša železniška zavora je ona, katero je izumil Slovenec Božič. Je mnogo boljše in prvrh še enostavnejša kakor pa Knorrova ali pa "astingshouseova". To zavoro uporabljajo češke državne železnice že od leta 1930.

Če hoče Šebela nabrati pol kg medu mora obleteti 250.000 deteljnih cvetov.

Klic po kalorijah. Ne samo v Avstriji, ampak tudi v drugih deželah primanjkuje kalorij, posebno športnikom. V Angliji so športniki poslali posebno odposlanstvo v spodnje zbornico, ki je prosilo za zvišanje kalorij športnikom vseh vrst. Toda prehranjevalni minister je ostal za teke protnje gluhi in športniki so na istem, kakor so bili.

Radiooprejanje iz žarnice, kondenzatorja in tuka. Tva profesorja fizike iz Baltimora sta no neključno odkrila, da je mal koček kovinskega traku, ki je bil zvezan z zvočnikom, pri nizki temperaturi začel igrati oddajo blišnje radijske postaje.

POD VAŠKO LIPO

rirom po Sloveniji so bili v predvojnem času številni tečaji, predavanja, združena tuintam tudi s skioptičnimi slikami. Prikazovali so se kulturni filmi in podobne v cilju: povzdigniti kmetijstvo. Ne smemo trditi, da je bilo vse to brez uspeha. Udeležba je bila skoro povsod obilna in kmečko ljudstvo se je navduševalo - a le redki so bili oni, ki so vse, ali pa vsaj nekaj, kar so slišali, tudi praktično izpeljali ali poskušali izpeljati. Plamen navdušenja, ki ga je vneti govornik ali predavatelj zanetil v posameznikih, je navadno kmalu pomehal.

"Ta pa zna!"

"Kako lepo je govoril!"

"Ni neumno povedal!"

In to je bilo vse. Kakor že rečeno, so bili le redki, ki so povedano tudi v meso in kri spremenili t. j. da se vsaj poskušali na svojih domovih z umetnimi gnojili, z izboljšavanjem pri živini, v mlekarstvu, v svinjarih, na travnikih, mjavah, v sadovnjakih, gozdovih, pašnikih itd.

V zadnjih predvojnih letih se je mnogo govarilo, naredilo pa menda nič - o take imenovanih domačih predavanjih ozir. tečajih. Mišljeno je bilo takole:

Gospodarski strokovnjak naj pride v vas h kateremu koli kmetu. Pri njem naj bi se zbrali vsi gospodarji, kmečki sinovi, pa tudi posli in poljedeljski delavci. Seveda tudi ženski svet ne bi bil izključen. Ne sestanku, praktičnem predavanju, tečaju, ali kakor bi ga že imenovali, naj bi se ugotovile morebitne bolezni, in napake pri živini, svinjah, na polju in travnikih, v sadovnjakih in gozdovih. Vsaka posamezna stvar naj bi se temeljito preštudirala in nakazale morebitne hibe ter pokazale pot k izboljšanju.

Naj naslednji razgovori nekoliko orišejo podoben sestenek:

+ + + + +

Pri Dvorniku v Podkrajju je danes živahno. Utrje po kosilu so se začeli zbirati gruntarji iz cele vasi, pa še iz sosednjih. Tudi baitarji so bili nekateri radovedni kaj bo in so tudi usmerili korake proti Dvorniku. Kmečki sinovi nekateri že dorastli, drugi še v razvoju, posli in dninarji so se med potje pogovarjali, kaj neki bo kmetijski referent povedal. Danes je bil pri cerkvi oznanil občinski sluga, da bo v Podkrajju pri Dvorniku polne pomenek, na katerega so vsi vabljeni.

"Le kaj bo, bi rad vedel?" je Fribar, mali gruntar, radoveden.

"Novi referent je ba je zelo učen in povrh zelo vljuden in postrežljiv" ve povedati Vrhniak.

"No in prav takega rabimo", se Rutnik vnema. "Kaj bi tudi sedel vedno v pisarni in prevračal papirje. Saj ne rečem, da tudi to ni potrebno gotovo tudi mora biti. A mi rabimo res nekoga, ki nam bo pokazal to in ono, kar sami ne vemo. Res je, da se marsikaj najde v listih in knjigah, a vse nekaj drugega je, če se pokaže na kraju samem in sam vidiš, otiplješ, poiskusiš. Tako vam pravim, če je mož dober in v svojem poklicu, nam bo lahko v marsičem koristil".

"Torej, ti že veš, za kaj se gre"? ga zvedavo pogleda Lipovnik.

"Kaj ne bi vedel! Saj se je že dosti govorilo o tem, le do dejanja ni prišlo. Stari referent, no, nič mu ne očitam, je bil bolj tintomaž. Ves je bil zaljubljen v svoje papirje in pisarijo. Ven pod milo nebo pa ni zlepa nameril koraka", pojaanjuje Rutnik. Pri Dvorniku je bila zbrana že precejšnja skupina moških in tudi nekaj žensk je bilo videti, ko se približaje naši znanci. Po domačem pozdravu posedejo in poležejo no trati. Vsi so bili videti zelo radovedni.

Tedaj se pokaže izza ovinka mlad mož srednjih let, prikupe. zunanjosti obdan od konice fantov z Brdov. Mimogrede jih je povabil ko jih je videl, da ravno niso vedeli kaj početi. Fantje so se odzvali nekateri radi drugi neradi, ali družčina jih je petegnila za seboj.

"Gospod referent prihaja tamle", ga prvi zagleda Prosen.

"Primojduha! Oni le pa so z Brdov. Že prav, danes jim po-kažemo! Take bodo pobirali pete, da se bo iskrilo za njimi", se razvnema Kokolov Korl. Imeli so posebne račune skupaj, pa jih kar ni mogel videti. Že je iskal besed, da bi jih začel zbadati.

"Dober dan želim vsem skupaj!" glasno pozdravi referent.

"Bog daj! Bog daj!" odgovarjajo možaki in okorno pri-vzdigujejo klobuke. Nekateri so pričeli počasi vstajati.

"O, tako pa že gre. Kot kuščarji se grejete na soncu. Bom pa še jaz kar k vam prisedel, da se kaj pomenimo". Sedel je na ponujeni stol. Noga je prekrižal in se ozrl po navzročih. Zadovoljen nasmešek mu je zaigral na ustih. Vesel je bil, da so se tako številno odzvali njegovemu vabilu.

"Kaj pravite, o čem bi se bilo najbolj potrebno pomeniti?" je povzel besedo in koj nadaljeval:

 Prenekateri si želi večno pomlad. A pozablja pri tem, da bi nikoli ne užival sadov.

"Sicer vam moram povedati, da sem pripravljen priti večkrat, če hočete, vsako nedeljo k vam, da smo v stalnih stikih in da se po-
menimo o vseh mogočih stvareh ter skupno razmotrino, kaj je potreb-
no preurediti, kaj popraviti, kaj odpraviti, kaj izboljšati. Več glav
več misli. Eden bo prišel na to misel, drugi na drugo, vsi skupaj pa
bomo potem ugotovili, kaj bi bilo primerno in koristno, kaj pa bi bi-
lo morda nepotrebno ali celo škodljivo. Gospoda Dvornika pa še en-
krat naprošam, da bo tako ljubezniv in nam dal takorekoč svoje gos-
podarstvo na razpolago, da bomo danes ponoldne mi vsi gospodarili
na njem. Prosim ga tudi, da morebitne graje ne vzame za zlo, temveč
nam bodo služile tudi napake za učenje. Saj se razumemo, kaj ne, gos-
pod Dvornik?"

(Dalje sledi) .

+++++
Kateri jezik je najtežji? V gostilni sedijo Nemeec, Francoz
in Ribničan. Pogovarjajo se, katerega jezika se je najtežje nauči-
ti. Nemeec pravi, "Naš jezik je zelo težak. Mi n. pr. pišemo Wien, iz-
govarjamo pa Vin". Francoz trdi, "Kaj še! Naš jezik je še težji.
Mi pišemo Bordeaux izgovarjamo pa Bordo". Pa se oglasi še Ribničan
Urban in pravi: "Kaj se le bahata! Najtežji jezik je pa le naš.
Mi pišemo Lonec, izgovarjamo pa pisker".
+++++

ZIMSKO JUTRO

Tisoč biserov žari,
tisoč kristalov in zvezd,
ko se zdani
in sonce posije z nebeških cest.

V zimsko jutro vran zakraka:
Mraz je, mraz,
v snegu debelem koraka
mož in dela gaz.

Iz zasneženih streh
siv dim se vali,
otročki vrisk in smeh
okrog hiš doni.

ZANKE + UGANKE

1. Zlogovnica.

Be-ce-ce,ša-xe-xet-ja-ja
 je-ka-kač-kin-la-lin-lo-nar-
 nik-nik nit-no no-no pe-ra-
 ran-se-ska-sonč-ta-ta-te-te
 vec-vi-vi-voj.

Iz teh zlogov sestavite besede sledečega pomena: 1. pripadnik ileg.voj.edinice; 2. kre-pilna pijača; 3. drug naziv za Koroško; 4. nasprotno od obžračno; 5. glavno mesto Koroške; 6. vod-ja dom.pernate živali; 7. korist-na žuželka; 8. prinaša veliko zlo; 9. prideš v njo, če kaj narediš; 10. hrana živini; 11. mesto v nek-danji Svetopolkovi državi; 12. kraj blizu Ptuja; 13. redak-cija; 14. tekmovalec; 15. vojaška edinica. Za etne vrke teh besed ti povedo vremensko na-poved za januar.

2. Številnica.

6	11	19	23	7	9	15	3	10	3
14				1					7
18				14					15
12				12					8
24				13					16
3				22					13
15				11					3
19				16					15
15				24					11
7	2.11			7					18
5				13					7
									5

K 1 0 0 0 0 0 L B □ □ □ □ A 12 ↓

3. Uganka.

Dva očeta, dva sinova so tri zaj-ce prinesli z lova. Ko pridejo domov, vsak no enega imeti hoče, ka-ko je to mogoče?

Rešitev ugank pošljite najkasneje 10 dni po izidu lista v uredništvo. Če bo več pravih rešitev, bodo oča žreb dali na grado.

REŠITVE UGANK v 4. števil. L.B.: 1. Zlogovnica: Milosti polne božične praznike in srečno novo leto vam želi urednik. - 2. Račun-ska uganka: Sveta noč, blažena noč. - 3. Številnica: Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji. - Žreb se je nasmehnil Bavdek Antonu. Prejel je koledar Koroške Kronike.

Največje bogastvo, ki ga more človek ponesti v življenje je: Bistra glava, plemenito srce in delavne roke.

UREDNIK prosim: Da bo list čim bolj pester, prosim vse fante, da pošiljajo svoje prispevke. List bo izhajal odslej redno vsak mesec v zadnji polovici. Pridobivajte naročnikov!